

Πώς γίνονται οι καλοί μαθητές

Το σχολείο είναι ένας από τους πιο σημαντικούς σταθμούς στη ζωή κάθε ανθρώπου αλλά ακόμα πιο σημαντικό φαίνεται και είναι όταν διανύει κάποιος την σχολική ηλικία. Ακόμη και για τον πιο «αδιάφορο» μαθητή είναι επώδυνο να μην τα καταφέρνει, να έχει αποτυχίες, να μην μπορεί να προσαρμοστεί στο σχολικό περιβάλλον. Υπάρχει όμως η «συνταγή της επιτυχίας» που κάνει τον καλό μαθητή, είναι εύχρηστη και χωρίς παρενέργειες;

Το αργότερο από τη στιγμή που ένα παιδί ή μάλλον μια οικογένεια αρχίζει την εκπαιδευτική της σταδιοδρομία, τη στιγμή δηλαδή που περνάει την πόρτα του πρώτου εκπαιδευτικού ιδρύματος, που είναι ο παιδικός σταθμός ή το νηπιαγωγείο αρχίζει για πολλούς γονείς η αγωνία του πώς θα τα πάει το παιδί στο σχολείο. Πριν καλά-καλά τα παιδιά μάθουν να κρατάνε στα χέρια τους το μολύβι για να ζωγραφίσουν ανθρωπάκια, το μυαλό των γονιών τους επεξεργάζεται επιλογές σχολείων, συνδυασμούς εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, ξένων γλωσσών, μέσων που βοηθούν στην μάθηση.

Το σχολείο, το δημοτικό στην αρχή, γυμνάσιο και λύκειο αργότερα και πάει λέγοντας η οικογένεια το περιμένει με χαρά και κρυφή ή φανερότερη περηφάνεια αλλά και με λιγότερη ή περισσότερη ένταση. Το αν το παιδί θα είναι καλός μαθητής είναι κάτι που μοιάζει να συνδέεται με πολλούς παράγοντες της ζωής, της δικής του καταρχήν αλλά και ολόκληρης της οικογένειας. Η προσωπική εξέλιξη αλλά και η ευημερία της μετέπειτα ζωής του παιδιού συναρτάται με τις σχολικές του επιδόσεις, την επιβεβαίωση των νοητικών του ικανοτήτων αλλά και των παιδαγωγικών ικανοτήτων των γονιών, την επιβεβαίωση των επιλογών τους και βέβαια, η καθημερινή ικανοποίηση, ευημερία και ηρεμία τόσο του ίδιου του παιδιού όσο και της οικογένειας ολόκληρης είναι συνυφασμένη με το πόσο καλά τα πάει στο σχολείο.

Κάθε γονιός λοιπόν θα ευχόταν τα παιδιά του να είναι καλοί μαθητές. Τι είναι όμως ακριβώς αυτό και σημαίνει «καλός μαθητής» για όλους το ίδιο;

Ο πιο καλός ο μαθητής...

Τι σημαίνει καλός μαθητής; Μα πολύ απλό, θα έλεγαν οι περισσότεροι. Είναι ο μαθητής που είναι επιμελής, συνεπής στις σχολικές του υποχρεώσεις, δεν έχει ίδιος και δεν δημιουργεί προβλήματα στο σχολείο ούτε με τους δασκάλους ή καθηγητές ούτε με τους συμμαθητές του και γενικά έχει καλές επιδόσεις, παίρνει καλούς βαθμούς, δεν δυσκολεύεται ιδιαίτερα στις εξετάσεις. Όλα αυτά είναι πολύ σωστά και κατανοητά δεν παύουν όμως να αποδίδουν μια αρκετά στατική εικόνα αυτού που ονομάζουμε «καλό μαθητή» αγνοώντας έτσι τους δυο βασικότερους και πολύ ζωντανούς παράγοντες που διαμορφώνουν, ο καθένας με τον τρόπο του την έννοια αυτή: τα παιδιά, τους ίδιους δηλαδή τους μαθητές από τη μια και τους γονείς από την άλλη.

Δεν μπορούμε όμως να αγνοήσουμε ότι όταν μιλάμε για καλούς μαθητές μιλάμε για παιδιά και συγκεκριμένα παιδιά ηλικίας από 6 ως 18 ετών. Αυτά τα δώδεκα χρόνια της σχολικής σταδιοδρομίας είναι χρόνια διαρκούς και πολύ ραγδαίας ανάπτυξης, χρόνια συνεχόμενων αλλαγών στην προσωπικότητα, τον συναισθηματικό κόσμο, το γνωστικό επίπεδο, τις αντιδράσεις, τη συμπεριφορά του κάθε παιδιού. Αυτές όλες οι αλλαγές, οι έντονες και συνήθως αναπάντεχες μεταπτώσεις στον τρόπο που κάθε παιδί βιώνει τον κόσμο γύρω του και μέσα του, δεν είναι απλά, μικρά, δευτερεύοντα μικροπροβλημάκια που πρέπει να ξεπεραστούν το γρηγορότερο για να συνεχίσει το παιδί να είναι λειτουργικό και αποτελεσματικό στις μαθητικές του υποχρεώσεις, αλλά είναι το «εδώ και τώρα» η καθημερινή, ζωντανή και συχνά πολύ δύσκολη πραγματικότητα του.

Από την άλλη μεριά έχουμε τους γονείς. Είναι αυτοί που έχουν τις προσδοκίες, τα όνειρα που, όσο στεγνό και άχαρο κι αν ακούγεται, έχουν «επενδύσει» με πολλούς τρόπους στο παιδί ή τα παιδιά τους και περιμένουν, και μέσα από τις επιδόσεις του στο σχολείο (αν όχι κυρίως μέσα απ' αυτές), να «ανταμειφθούν», να δουν τις προσπάθειες τους να καρποφορούν. Για τους γονείς το «καλός μαθητής» είναι συχνά πολύ προσωπική υπόθεση.

Καταρχήν είναι η αγνή χαρά και ικανοποίηση να βλέπουν το παιδί τους να τα καταφέρνει και να μην δυσκολεύεται, είναι όμως και πολλά άλλα. Είναι προσωπική επιβεβαίωση ότι τα έχουν καταφέρει καλά σαν γονείς, είναι μια πολλές φορές αβάσιμη ανακούφιση ότι το παιδί τους εξασφαλίζει ένα σύμφωνα με τα κριτήρια τους καλό μέλλον, είναι «ξόρκι» για τις δικές τους κακοτυχίες ή αποτυχίες («εσύ θα καταφέρεις αυτό που δεν κατάφερα εγώ»), είναι «τρόπαιο» σε ανταγωνιστικά παιχνίδια με άλλους, είναι τροφή για την ματαιοδοξία τους.

Ο καλός μαθητής λοιπόν είναι αυτός που ξεπερνάει ακάθεκτος όλες τις δυσκολίες και τις μεταπτώσεις της ηλικίας του και συνεχίζει να «φέρνει καλούς βαθμούς» εκπληρώνοντας έτσι τις προσδοκίες των γονιών του.

Υπάρχουν παιδιά που το καταφέρνουν. Γιατί έτσι είναι φτιαγμένα, γιατί στάθηκαν σε μερικά πράγματα τυχερά, γιατί είχαν πάντα την κατάλληλη στήριξη. Υπάρχουν όμως και άλλα που δεν τα καταφέρνουν. Που το να είναι πάντα καλοί μαθητές κάποια μέρα το ξεπληρώνουν αρκετά ακριβά.

Οι γονείς της Έφης, 19 ετών τώρα, μιλούν γι' αυτό που έζησαν με την κόρη τους που ήταν πάντα υποδειγματική μαθήτρια: « οι καλοί της βαθμοί μας επιβεβαίωναν ότι της αρέσει αυτό που κάνει και πιστεύαμε ότι όλες της οι προσπάθειες ήταν φυσιολογικές εφόσον ήθελε και ή ίδια από μικρή να γίνει γιατρός σαν εμάς. Έτσι δεν ανησυχήσαμε όταν σταμάτησε στην πρώτη λυκείου το πιάνο που το αγαπούσε τόσο πολύ για να διαβάσει περισσότερο. Παραπονιόταν συχνά ότι είναι κουρασμένη κι εμείς φροντίζαμε

απλώς να κοιμάται αρκετά, σαν να μην ήταν μια έφηβη που χρειάζεται κι άλλα πράγματα, φίλους, παρέα, ανεμελιά, γέλιο. Όταν αρχίσαμε να συνειδητοποιούμε ότι έχει μείνει η μισή κι αυτό δεν είναι από κοκεταρία μόνο, ήταν ήδη αρκετά αργά, είχε νευρική ανορεξία κι έπρεπε να νοσηλευτεί. Αν ξέραμε τότε θα είχαμε σταθεί πολύ πιο κοντά της, θα την είχαμε στηρίξει για να μην είναι τόσο καλή μαθήτριά».

Η μητέρα του Γιώργου που είναι 14 ετών μιλάει για κάτι παρόμοιο: «Το ότι ήταν καλός μαθητής ήταν για μας απόδειξη ότι όλα πάνε καλά. Είχαμε μπερδέψει το παιδί Γιώργο με τον μαθητή. Το ότι δεν πήγαινε σινεμά ή βόλτα με τους φίλους του, ότι είχε απομονωθεί, δεν μας απασχολούσε ιδιαίτερα γιατί λέγαμε ότι αν είχε προβλήματα θα έπεφταν και οι σχολικές του επιδόσεις. Πόσο έξω μπορεί να πέφτει κανείς σαν γονιός. Όταν άρχισαν οι εφιάλτες και ο παιδοψυχολόγος μας μίλησε για κατάθλιψη τότε δυστυχώς το καταλάβαμε.»

Ίσως λοιπόν είναι απαραίτητο να αναθεωρήσουμε κάπως τις αντιλήψεις περί καλών μαθητών και να τις προσαρμόσουμε στο κάθε παιδί ξεχωριστά.

Καλός μαθητής είναι αυτός που τα καταφέρνει με το σχολείο και τα μαθήματα αλλά όχι σε βάρος της προσωπικής του ευτυχίας, όταν δηλαδή υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στις σχολικές επιδόσεις αλλά και την ευχαρίστηση, το παιχνίδι, την παρέα με συνομηλίκους, την τεμπελιά και το χασομέρι, απαραίτητο συστατικό ιδιαίτερα της εφηβικής ηλικίας.

Είναι όχι μόνο άχρηστο αλλά και πολύ επικίνδυνο να είναι κάποιος πρώτος μαθητής και μια μέρα να αναγκαστεί να εγκαταλείψει επειδή «κάρηκε το σύστημα». Καλός μαθητής είναι κι αυτός που οι επιδόσεις του δεν είναι πάντα οι ίδιες αλλά μπορεί να πέφτουν όταν κάτι σοβαρό τον απασχολεί χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ήρθε η συντέλεια του κόσμου ούτε για τους γονείς του και κατά συνέπεια ούτε για τον ίδιο.

Καλός μαθητής είναι κι αυτός που είναι καλός σε ορισμένα μαθήματα και σ' άλλα λιγότερο. Καλός μαθητής είναι κι αυτός που παίρνει μέτριους βαθμούς και είναι ευχαριστημένος, έχει ενδιαφέροντα, πράγματα που αγαπάει και προσπαθεί γι' αυτά, έστω κι εξωσχολικά. Ίσως πρέπει να γίνουμε λίγο πιο γενναιόδωροι με τον τίτλο του καλού μαθητή και να τον διευρύνουμε.

!! Πολλές έρευνες πάνω στους έφηβους και νέους ενήλικες διαπίστωσαν: Μόνο 25% περίπου των εφήβων θεωρούν τις εξαιρετικές σχολικές επιδόσεις πολύ σημαντικές για να τα καταφέρουν στη ζωή τους. Άλλοι τόσοι πιστεύουν ότι οι καλοί βαθμοί είναι σημαντικοί αλλά όχι πρωταρχικής σημασίας για την κατοπινή πορεία ενός ανθρώπου. Το υπόλοιπο 50% των νέων είναι

πεπεισμένοι ότι οι σχολικοί βαθμοί δεν έχουν σημασία για την επαγγελματική σταδιοδρομία, μελλοντικούς μισθούς και αναγνώριση. Μήπως δεν έχουν και πολύ άδικο;

!! Καλός μαθητής είναι μόνο ο πρώτος μαθητής ή αυτός που είναι ανάμεσα στους πρώτους; Δυστυχώς, εμείς οι γονείς σπρωγμένοι εν μέρει από τις προσωπικές μας φιλοδοξίες κι εν μέρει από το σχολικό σύστημα τείνουμε να παίρνουμε σαν βασικότερο κριτήριο αξιολόγησης του καλού μαθητή τις μελλοντικές πιθανότητες που έχει (όπως τις εκτιμάμε βέβαια οι ίδιοι χρόνια πριν) να πάει καλά στις εκάστοτε πανελλήνιες και να μπει σε μια «καλή σχολή». Ίσως όμως, για το καλό των παιδιών κυρίως, να είναι προτιμότερο να αξιολογούμε τις σχολικές επιδόσεις την κάθε στιγμή χωρίς ν' αλλοιθωρίζουμε προς το μέλλον, σύμφωνα με τις προσπάθειες που καταβάλλουν, τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν και τις υπόλοιπες «επιδόσεις» σε άλλους τομείς της ζωής τους.

Η «συνταγή»;

Μιλώντας λοιπόν γι' αυτόν τον πιο «διευρυμένο» καλό μαθητή μπορούμε να δούμε τι χρειάζεται και τι μπορεί να βοηθήσει ένα παιδί να τα πηγαίνει καλά στο σχολείο.

Τα παιδιά χρειάζονται ενθάρρυνση για να γίνουν αυτόνομα

Το σχολείο είναι δουλειά του παιδιού. Μια σχολική σταδιοδρομία που αρχίζει με «έχουμε να κάνουμε μαθήματα» και συνεχείς παραινέσεις των γονιών στο παιδί για να μελετήσει μπαίνει πάνω σε κακές βάσεις. Η αυτονομία μαθαίνεται σιγά-σιγά πριν και μετά την αρχή στο σχολείο, όταν οι γονείς εμπιστεύονται τα παιδιά τους και τα ενθαρρύνουν να κάνουν πράγματα μόνο τους, να συμμετέχουν ανάλογα με την ηλικία τους σε δουλειές του σπιτιού, να έχουν φίλους και να διαχειρίζονται τις σχέσεις τους. Η αναγνώριση και εκτίμηση αυτού που προσπαθεί ένα παιδί είναι κάτι στο οποίο χρειάζεται μεγάλη γενναιοδωρία εκ μέρους των γονιών και ίσως κάτι παραπάνω. Πρέπει να είναι όσο πιο ειλικρινής γίνεται. Ένα καθήκον των γονιών είναι να αναγνωρίσουν μέσα τους και να μετριάσουν όσο γίνεται την τελειομανία και την υπέρμετρη φιλοδοξία τους σε σχέση με τα παιδιά τους, γιατί δεν υπάρχει το τέλειο παιδί όπως δεν υπάρχουν οι τέλειοι γονείς. Σχετικά με τα μαθήματα του σχολείου αυτό σημαίνει ότι πρέπει να εμπιστευθούμε το παιδί ότι θα βρει τον δικό του ρυθμό και τρόπο και ότι όσο περισσότερη η πίεση τόσο λιγότερες οι πιθανότητες ότι θα συμβεί αυτό.

Βοήθεια στην οργάνωση της δουλειάς

Αυτό φυσικά δεν είναι εύκολο γιατί η ανησυχία των γονιών βάζει σε δοκιμασία την υπομονή τους. Επειδή όμως οι φωνές και ο θυμός τελικά δεν έχουν κανένα θετικό αποτέλεσμα είναι πιο ουσιαστικής σημασίας να βοηθήσουν το παιδί τους να βρει τρόπους να είναι πιο συστηματικό. Να βρεί πού του αρέσει να διαβάσει, ποια ώρα, να μην το αφήνουν περισσότερο από ένα ορισμένο χρονικό διάστημα (ανάλογο της ηλικίας του, π.χ. όχι παραπάνω από μισή με μία ώρα στην πρώτη τάξη, μία με μιάμιση στη δευτέρα και την Τρίτη κοκ.), να κοιτάει πρώτα τι έχει και μετά ν' αρχίζει, να κάνει μικρά ενδιάμεσα διαλείμματα, να εναλλάσσει γραπτές με προφορικές ασκήσεις για να μένει συγκεντρωμένο. Όλα αυτά είναι ουσιαστικής σημασίας και πολλά παιδιά πελαγώνουν γιατί δεν μπορούν να οργανώσουν τη μελέτη τους και όχι τόσο γιατί δυσκολεύονται με το περιεχόμενο.

Τα παιδιά χρειάζονται τη στήριξη των γονιών.

Προσοχή όμως: όχι για να τους υπενθυμίζουν συνέχεια ότι έχουν κι άλλα μαθήματα, ότι δεν τα πήγαν αρκετά καλά στην τελευταία ορθογραφία ή στο τεστ και για να τα κρατάνε καθισμένα 4 ώρες στην καρέκλα μέχρι να τελειώσουν τη μελέτη τους. Χρειάζονται τους γονείς για βοήθεια σε ό,τι δεν καταλαβαίνουν και δυσκολεύονται. Για να έχουν ένα ανοιχτό αυτί όταν έστω και μικροπροβλημάτκια με τη συμμαθήτριά, τη δασκάλα, τον γυμναστή, τον καλύτερο φίλο, τον καθηγητή της χημείας τους προκαλούν ανησυχία, ένταση, λύπη.

Ο ρόλος των γονιών είναι να μην συγχέουν τον μαθητή με το παιδί και να δίνουν στο παιδί τους να καταλαβαίνει ότι μια αποτυχία στο σχολείο δεν σημαίνει γι' αυτούς ότι απογοητεύονται απ' αυτό ή ότι κλονίζεται η αγάπη τους γι' αυτό. Αυτό μπορεί πολλοί γονείς να το θεωρούν αυτονόητο «αλλίμονο, εγώ το παιδί μου το αγαπάω ό,τι κι αν κάνει, ό,τι μαθητής κι αν είναι» πολύ συχνά όμως άλλα μηνύματα του δίνουν. Με την πρόθεση να του δείξουν ότι «πρέπει να το πάρει στα σοβαρά», το τιμωρούν, το μαλώνουν ή δείχνουν μόνο την δυσαρέσκεια και την απογοήτευση τους χωρίς να προσπαθήσουν καν να καταλάβουν πώς είναι για το ίδιο το παιδί και να το βοηθήσουν. Για να ξεπεράσουν όμως τις δυσκολίες τους τα παιδιά χρειάζονται ανθρώπους που ενδιαφέρονται να ακούσουν και να καταλάβουν. Με τον τρόπο αυτό μαθαίνουν να ζητούν βοήθεια όταν την χρειάζονται και να μην εγκαταλείπουν όταν κάτι δεν πάει καλά. Χρειάζονται γονείς που καταλαβαίνουν ότι πραγματικά καλός μαθητής είναι μόνο αυτός που είναι καλά και στην υπόλοιπη ζωή του.

Πηγή: [Λουίζα Βογιατζή](#)